

ЛОШИ ПРАКТИКИ В БАН. ЗАКОНЪТ КАТО ТОАЛЕТНА ХАРТИЯ ЗА ПОЛИФУНКЦИОНАЛНА УПОТРЕБА

Уважаеми читателю,

Пишем този материал, защото изчерпахме всички възможни вътреинститутски и в рамките на Българска академия на науките механизми, за да повлияем една несправедливост да бъде отстранена. Несправедливост, основана на безогледно потъпкване на закона и тържество на двойните стандарти. В резюме става дума за следното.

Д-р Миладина Монова е назначена в Института по философия и социология на длъжност асистент, като са извършени следните груби нарушения на Закона за развитие на академичния състав в България и на подзаконовите документи, в т.ч. и тези на БАН, уреждащи кариерното развитие на учените в страната:

(1) Миладина Монова е назначена на длъжността „асистент“ без да има узаконени дипломи за завършено висше образование със степен магистър – безусловно изискване на закона;

(2) Тя е назначена за срок от 3 години, докато този срок е определен в съответните нормативни документи на 2 години;

(3) Започва да получава надбавка за образователната и научна степен „доктор“ без да има узаконена според българското законодателство диплома за това.

Това е безпрецедентен случай в рамките на ИФС при БАН.

Ето как се развива тази срамна история във времето. Не сме спестили нищо и на никого от „героите“ й.

По принцип, Българската академия на науките следва да бъде образец на институция, задаваща стандарти за висококачествена научна дейност, висока организационна култура, морал и изрядно спазване на законовите и нормативните изисквания и разпоредби. За съжаление, често попадаме на случаи, които безапелационно рушат така изградените ни представи.

Настоящата история започва през септември 2017 г., когато тогавашният директор на Института по философия и социология (ИФС)¹ при БАН проф. Румяна Стоилова решава да устрои на работа уволнената през юни месец същата година редакторка от Българското национално радио Миладина Монова. Отправя искане към секция „Социален контрол, отклонения и конфликти“ тя да бъде приета като асистент при тях, но запознавайки се с биографичната ѝ справка, секцията категорично отказва да го стори. Тогава проф. Стоилова назначава Монова в секция „Общество на знанието: наука, образование и иновации“ въпреки отправеното възражение на нейния зам. ръководител, тогава още доцент, Людмила Иванчева, свързано с естеството на няколкото публикувани статии на кандидатката – всичките много далеч от секционната тематика. Това обаче няма никакво значение, щом като става дума явно за „силно наш човек“, вероятно от кръга на идейно преданите на един познат задокеански финансов спекулант и милиардер, ревностен разпространител на неолибералните идеи за „отворено общество“.

И така, претендиращата за завършила висшето си образование във Франция Миладина Монова (според данните от нейно CV, качено на сайта на института) е назначена като асистент към спомената секция (каквато продължава да се води и в момента), **БЕЗ ДА ПРИТЕЖАВА ПРИЗНАТА У НАС ДИПЛОМА ЗА МАГИСТЪР, което е изрично условие, разписано в ЗРАСРБ, за заемането на тази академична длъжност!** Такова признаване не е налице дори и сега, като името на Миладина Монова тотално отсъства от съответния Регистър на НАЦИД. Смущаващ в това отношение е фактът, че при обявяването на някакъв семинар през 2017 г. (http://theatre.art.bg/novina.php?news_id=5479&city=20) самата Монова посочва в кратката си биографична справка, че има

„следдипломна квалификация по социални науки от Висшето училище за социални науки в Париж (EHESS)“,

без да посочва наличието на завършена магистърска степен!

Друго **фрапиращо нарушение** е това, че **в трудовия ѝ договор е закрепена клауза за изплащането на добавка за образователна и научна степен „доктор“, без към този момент защитилата дисертация след докторантура във Франция Монова да разполага с призната според българското законодателство диплома за докторска степен (такава придобива едва през м. март 2020 г.).**

¹ По това време институтът носи името Институт за изследване на обществата и знанието.

Освен това директорката си позволява да назначи Монова за срок от 3 години, въпреки изричната разпоредба на Чл. 9, ал. 2 от „Правилника на БАН за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в Българска академия на науките“, според който:

„... (2) Лицата, преминали през редовна или задочна форма на обучение като докторанти, могат да бъдат назначавани на академичната длъжност „асистент“ за максимален срок от 2 години“.

И така, минават месеци, а ас. Монова, **отново в пълно нарушение на нормативните разпоредби, упорито не представя за одобрение пред Научния съвет (НС) на ИФС предложение за изследователски проект**, по който да работи, **въпреки изричното напомняне за това** от страна на проф. дсн Иванчева на секционен заседание през март 2018 г. И така до момента, когато в края на м. юли същата година в НС на института постъпва предложение за спешно одобрение на проект, оглавен от ас. Монова, който щял да кандидатства за финансиране от ЮНЕСКО. Заглавието му е **„Форум за джендър балансиран образователен модел в училище: българският случай“**. Скандалните моменти около този проект са няколко:

1. Въпреки тематиката си, явно обвързаната със спорната и отхвърлена от българското общество джендър-идеология, и изразената цел да преодолее негативното отношение към Истанбулската конвенция, той постъпва за одобрение буквално ТРИ ДНИ след обявяването на последната за противоконституционна от българския Конституционен съд. Именно това е основанието, след достигане на информация по случая до медиите и разразилия се широк обществен скандал, тежко компрометиращ института и Академията като цяло, самият министър на образованието и науката Красимир Вълчев и зам. председателят на БАН чл.-кор. Васил Николов да заявят официално, че спират евентуалното изпълнение на проекта.

2. Самата процедура за кандидатстване на проекти за външно финансиране е грубо нарушена в случая поради факта, че още през април същата година проектът е бил представен в конкурс на ЮНЕСКО **без одобрение на Научния съвет на ИФС**, което е задължително по силата на изрична разпоредба; той се депозира за одобрение в НС едва за втория етап на въпросния конкурс.

3. Научният съвет и по-късно – масмедииите са системно заблуждавани, че става дума за един почти спечелил финансиране проект. В действителност, според изнесена от министър Вълчев информация пред медиите, в конкурса на ЮНЕСКО

на първи етап са кандидатствали общо 7 проекта, като този на ас. Монова е класиран едва на **предпоследното 6-то място**, тоест не е имал никакъв реален шанс за финансиране.

4. Самият проект е подвеждащо представен пред НС и на по-късен етап и пред медиите като „изследователски“, макар че всъщност е проект за обучение на учители от София, Кърджали, Гоце Делчев и Видин за възприемане и налагане на „*джендър балансиран образователен модел*“ в българските училища. Тоест, разпространените впоследствие в общественото пространство кресливи и нагли „вопли“, че с акта на неговото принудително спиране се нарушавала „академичната свобода“ на изследванията, са напълно несъстоятелни.

5. Въпреки безкомпромисно и еднозначно изразената негативна обществена реакция по случая, както и реакцията на голяма част от институтската колегия, ръководството на ИФС в лицето на директора проф. Румяна Стоилова и на председателя на НС проф. Пепка Бояджиева застават твърдо В ПОДКРЕПА на въпросния проект и на неговата ръководителка, **правейки опит да прехвърлят акцента на скандала от неговата грозна и позоряща институциите същност към незначителния факт на „незаконното изнасяне“ на съответните данни към обществеността (независимо от безспорната обществена значимост на проблема и липсата на „лични данни“ в изнесената публично докладна записка)**. Трябва да отбележим, че дори председателят на БАН акад. Ревалски си позволи да обяви пред БТВ, че спирането на проекта е оцетило учените от екипа и е накърнило академичната им свобода, без да отправи никакви обвинения към тях.

А какво се случва по-нататък? Вероятно смятате, че все пак ас. Монова е санкционирана по някакъв начин заради този грандиозен скандал? Е, ще ви разочароваме. Не само, че не е санкционирана, но въпреки липсата на каквато и да е научна продукция, продължава безметежно да си „живурка“ в БАН, получавайки редовно не само своята асистентска заплата, но и пълна добавка за **докторска степен, каквато в действителност, по силата на българското законодателство, тя НЕ ПРИТЕЖАВА до средата на м. март т.г.** Предполагаме също така, че ѝ се изплащат и щедри добавки за прослужено време по специалността при положение, че тя едва ли има доказан по законов ред стаж на изследователска позиция по трудово правоотношение.

Междувременно продължаващото ѝ паразитиране в ИФС предизвиква депозирването през м. януари 2019 г. на докладна записка до ръководството на института от тогавашния и.д. зав. секция проф. Людмила Иванчева, в която се изтъква липсата на научни публикации от началото на назначението на Монова до въпросния момент и още по-скандалния факт на ЛИПСА на проектно предложение

от нейна страна, по което официално да работи. В отговор на докладната записка директорът проф. Веселин Петров издава Заповед № РД 09-89 от 14.02.2019 г., в която заявява:

„ОТКАЗВАМ да наложя дисциплинарно наказание на ас. д-р Миладина Монова. ... ЗАДЪЛЖАВАМ ас. Монова да представи индивидуален проект в едномесечен срок, считано от днешна дата (т.е. до 14. март 2019 г. – бел. авт.)“.

Въпреки тази изрична заповед, Миладина Монова **НЕ ПРЕДСТАВЯ** проектно предложение до СРЕДАТА НА М. СЕПТЕМВРИ 2019 г., което е абсолютен прецедент в цялата история на института. Но да видим с какви отзиви отива проектът ѝ за обсъждане в Научния съвет.

Към протокола на секцията е прикрепено ЕДНО ЕДИНСТВЕНО становище, изготвено от проф. д-р Людмила Иванчева, в обем от 8 страници. Представените мнения на останалите членове на секцията са от по няколко думи в смисъл „Подкрепям проектното предложение“, без каквато и да било научна обосновка. Тук представяме кратки откъси от становището на проф. Иванчева:

„Втората част на заглавието пък „Измерения на социалната иновативност и нейните граници“ сама по себе си е една огромна, необятна тема, която в никакъв случай не би се вместила в рамките на един индивидуален изследователски проект. ... Поначало обаче **идеята отглеждането на тютюн в рамките на домакинството като източник на препитание или на допълнителни доходи да се характеризира като „социална иновация“ почти в средата на 21-век е абсолютно несъстоятелна, дори бих казала – нелепа!** Това по принцип е практика, типична и за множество поколения назад във времето и отречена от съвременните икономисти като изключително изостанала и неефективна, ... при това отречена и в контекста на европейските политики за драстично ограничаване на тютюнопушенето. ... Четейки проектното предложение, пълна енигма остава отговорът на фундаменталния въпрос: **защо ас. д-р Монова избира за изследването си обект от Северна Македония, като в България тютюнопроизводството е също традиционен поминък в някои региони като Кърджали, Момчилград и пр., където по същия начин като в Прилеп (както посочва авторката на с. 2) хората са заети „едновременно в сферата на индустриалния труд и в земеделието (отглеждане на тютюн)“?**

*В обобщение, проектното предложение не е редактирано и допълнено в съответствие с отправените бележки и препоръки. Тематиката и обектът на изследване не са съобразени с профила на ИИОЗ и с институтските приоритети. Заявеният двугодишен срок за изпълнение на проекта е абсолютно необоснован предвид заявеното намерение монография по темата да бъде представена за публикуване още през ноември т.г. С други думи, с това проектното предложение фактически се иска **на базата на някакви вече почти готови резултати от изследване, за което не е даден „картбланш“ от НС на ИИОЗ** (старото име на ИФС – бел.ав.), **да се легитимира пребиваването на ас. д-р Монова в института за срок от цели четири години** (две до този момент и още толкова занаят!)... Налице са и други съществени недостатъци от концептуален, методологически и организационен характер. ... Освен това, дори включване в изследването на „български случаи“ не би отменило фрапацията факт, че темата е **тотално деактуализирана, че подобен проект с нищо не би обогатил научното знание и от него не би имало каквато и да е полза за българското общество**“.*

На заседанието на НС е представено в писмен вид още едно становище – на проф. д-рн Божидар Ивков (към тогавашния момент все още доцент). В него се прави безапелационния коментар:

„Общото ми впечатление от текста може да се изрази в един кратък, трикомпонентен израз: теоретико-концептуален хаос, предметно-смыслов астенция и обектна дезориентация“.

Никой от останалите членове на НС не взема думата да изкаже някакво мнение. При последващото гласуване ВСИЧКИ присъстващи, с изключение на проф. Ивков, ПОДКРЕПЯТ проектното предложение на ас. Монова!

През октомври същата година секция „Общество на знанието“ заявява необходимостта от обявяване на конкурс за „главен асистент“ във връзка с **„развитие на проблематиката, свързана със сравнителните регионални изследвания на социалните иновации“**. След изтичане на срока на обявения конкурс се оказва, че единствен кандидат е ас. Миладина Монова (т.е, конкурсът е обявен „целево“, за нейното кариерно издигане вместо по-логичното уволнение!). Тук обаче отново се намесва проф. Иванчева, депозирайки нова докладна записка, в която представя разкрития от нея факт, че Монова **не притежава призната по закон ред диплома за образователна и научна степен „доктор“, което е ИЗРИЧНО УСЛОВИЕ за допускане до участие в конкурса**. Докладната своевременно е разпратена за сведение до цялата институтска колегия. Сред ръководството настъпва трескаво обсъждане на

ситуацията – бившата директорка проф. Румяна Стоилова звъни в отдел „Човешки ресурси“ с настоятелен въпрос какво може да се направи, за да се избегне проблемът; директорът проф. Веселин Петров привиква по спешност Монова, за да изясни фактите и я съветва още същия следобед да подготви документи за узаконяване на дипломата си. Но, за огромно тяхно съжаление, процедурата по издаване на удостоверение за признаване на подобна диплома трае твърде дълго и въпреки нарочно отложеното с цяла седмица заседание на Техническата комисия за проверка на редовността на постъпилите документи, тук вече няма как законът да бъде заобиколен и се налага тя да излезе със заключение, че Монова не може да бъде допусната до конкурса (на основание, че процедурата по узаконяване на докторската ѝ степен все още не е приключила!). Същевременно, за да „смекчи“ конфузната ситуация с проваления конкурс, директорът представя пред колегията становище на новоназначената административна директорка с функции на юрисконсулт, което включва следните – най-меко казано – странни, „супер адекватни“ умозаклучения:

„Това, че в момента тече процедура за признаване на придобитата във Франция ОНС „доктор“ в Центъра за обучение при БАН в никакъв случай не означава, че ас. Монова не притежава заверена и легализирана такава. ... В конкретния случай Монова е поискала такова удостоверение през 2013, което е преведено на български език от заклет преводач, заверено от МВНР и Директора на дирекция „Консулски отношения“, сектор „Заверки и легализация“ с дата 10.11.2014, София, т.е. много преди да бъде назначена в ИФС“.

Както се вижда, всячески се полагат усилия гафовете и опущенията на Миладина Монова да бъдат в максимална степен прикрити и „замазани“. Тя обаче не спира да ги „твори“ с пълна сила. Като например дава интервю пред френския вестник „Либерасион“, в което, представяйки се като „антрополог от БАН, ангажирана с подпомагане на мигрантите“ „громи“ българското правителство и българския премиер, оклеветявайки същевременно българите като нация за това, че „рисковете (за нелегалните мигранти – бел. авт.) да бъдат пребити и ограбени на границата са особено големи“. Застъпва се, отново без посочването на каквито и да било реални факти и доказателства, и тезата, че премиерът ни има задкулисна договорка с турския президент Ердоган за връщане на „гюленисти“ и кюрди срещу опазване на българската граница от масиран приток на мигранти, което се представя като противоречие с ценностите на ЕС и имплицитно се прави внушението, че недопускането на хиляди нелегални мигранти на българска територия е напълно погрешна политика. И това се твърди на 10. март т. г., само два

дни преди въвеждане на извънредното положение поради пандемията от коронавирус!

За тази поредна „изява“ на Миладина Монова, както и за спорния ѝ статут на асистент, за което междуременно е сезирана съответната комисия в МОН, институтската колегия е своевременно уведомена от проф. Иванчева във връзка с предлагането на Монова за отговорната позиция на член на Изборна комисия към Общото събрание на ИФС за излъчване на представители в ОС на БАН. Но ОТНОВО без никакъв ответен резултат.

В получения отговор на МОН се казва, че тъй като процедурата по назначението ѝ е изтекла, сигналът не е допустим по същество (тъй като, както се оказва, МОН се произнася само по текущи процедури). Но в писмото-отговор има други, много интересни твърдения:

„Без да изразяваме отношение доколко изложеното в сигнала отговаря на действителното положение, изразяваме становище относно принципната възможност да бъде сключван трудов договор за заемане на длъжността „асистент“ за срок, надвишаващ максимално определения в чл. 44, ал. 1 от Правилника за прилагане на ЗРАСРБ. **Подобна клауза, ако бъде включена в трудовия договор, би била недействителна и би следвало по право да бъде заменена от императивната законова норма (в този смисъл Решение №435/02.02.2016г. по гр.д. №2299/2015 г. IV г.о. на ВКС)“.**

В отговора се казва още:

„Въпросът относно заплащаните съгласно трудовия договор на г-жа Монова допълнителни възнаграждения във връзка с притежаваната от нея ОНС „доктор“ е от компетентността на съответния работодател и ако е било налице липса на основанието, поради което те са били платени, **би следвало да бъдат предприети действия за тяхното възстановяване“.**

Тези заключения и препоръки противоречат напълно на отговора от страна на ръководството на БАН в лицето на акад. Ревалски (на докладна записка, депозирана от името на трима професори от ИФС – Людмила Иванчева, Анна Мантарова и Божидар Ивков), в който се твърди, че **нарушения в назначаването на ас. Монова няма**, като се визира само срокът от три години на трудовия ѝ договор (Струва ни се, че е добре е акад. Ревалски да познава нормативните разпоредби на институцията, която ръководи, защото при явно демонстриране на обратното и той, и институцията „олекват“ в „очите“ на общественото мнение). Изобщо не се

коментира частта в докладната записка, информираща за незаконосъобразното изплащане на добавка за докторска степен в продължение на година и половина без наличието на удостоверение за признаването ѝ, както и фрапиращия факт, че тя и в момента не притежава узаконена диплома за магистър.

Историята има и продължение. След провала на конкурса за главен асистент поради нередовността на документите на Монова, ръководителят на секцията проф. Светла Колева отправя настоятелно искане до Научния съвет за спешно „преобявяване“ на същия конкурс, и то буквално дни след въвеждане на извънредното положение и наложените изисквания за социално дистанциране – само и само близката до сърцето им Миладина, току-що получила заветното удостоверение за „доктор“, да бъде издигната в длъжност на всяка цена, колкото се може по-бързо, независимо от възприетата процедура за издигане на предложения за научно израстване от всички секции и разглеждането им „накуп“ в НС през определени периоди на годината. След твърдата съпротива, оказана от проф. Божидар Ивков, предложението на проф. Колева е отклонено за периода след приключване на извънредното положение. Тук е интересно и друго: в писмо до изследователската колегия във връзка с разразили се дебати относно разпределението на бюджетната субсидия за индивидуално стимулиране на учените според научните им резултати от предишната година и оказалия се в крайна сметка успешен опит на директора да отклони половината от полагащата се сума за собствени неясни нужди с мотива, че институтските пари не стигат, проф. Ивков зададе резонния въпрос – щом като това е така, защо тази година се избързва с обявяването на новите конкурси преди лятото при положение, че миналата година това е станало чак през м. декември, когато са били ясни параметрите на бюджета за следващата година? Смыслен отговор на това питане не последва, но както се досещате, това със сигурност има нещо общо със стремежа Монова най-сетне да получи заветната длъжност „главен асистент“ (между другото, в началото на юни тя навърши достолепната възраст от 50 години, доста далеч от представата за „млад учен“, както би подходило за тази академична длъжност).

От цялата история следва, че в БАН, стига да имате достатъчно „връзки“, можете да станете научен работник дори и със средно образование. Винаги ще се намери „коHORTа“ от високопоставени учени, която да замаже „гафа“ (т.е. нарушаването на Закона), ако той стане публично достояние.

Резултатът от тази история, от нашите опити да се възстанови законността, е – казано с две думи – следния: Всички са невинни, а проф. Иванчева и проф. Ивков са „хейтъри“ и „врагове на Института“.

С други думи, тази история е и история за третирането от страна на старото и новото ръководство на ИФС, и от председателя на БАН, на закона, като тоалетна хартия за полифункционална употреба.

**проф. дсн Людмила Иванчева
проф. дсн Божидар Ивков**